

Informe de l'Assessoria Jurídica

Fem referència a la consulta realitzada per la Secció Col·legial de Metges d'Estètica del CoMB respecte a l'abast normatiu i regulador del Comunicat/Declaració emès conjuntament pel Consejo General de Colegios Oficiales de Médicos (CGCOM) y el Consejo General de Colegios Oficiales de Dentistas (CGCOD), a l'empara del Conveni de data 8 de febrer de 2023 subscrit entre ambdues entitats, relatiu les competències per a la realització de determinats tractaments amb caràcter estètic o terapèutic mitjançant l'ús de microfillers (àcid hialurònic) o toxina botulínica.

L'esmentat Comunicat ha merescut un Informe de l'Assessoria Jurídica del CGCOM, a petició de la SEME, emès en data 4 de maig de 2023, per tractar d'aclarir aquell Comunicat.

En resposta a la consulta plantejada, tenint en compte els documents indicats i la normativa d'aplicació, tant general (col·legis professionals i ordenació de les professions sanitàries) com específica (medicaments), considero que:

1.- Un "Comunicat" o "Declaració" d'una corporació professional –en aquest cas de dos Consejos Generales- no te força normativa ni reguladora de les professions o activitats a que refereixi, de tal manera que la interpretació que pugui fer respecte a les competències en determinades activitats professionals seria, en tot cas, merament *declarativa*, però no *constitutiva* de cap situació, dret, competència, prerrogativa o prohibició. És la Llei, doncs la que ha de determinar el marc competencial, en aquest cas a partir de la Ley 44/2003, de 21 de novembre, d'ordenació de les professions sanitàries.

Cal recordar la pacífica i reiterada doctrina jurisprudencial que ha determinat que els Col·legis i els Consells de Col·legis tenen competència per *ordenar* l'activitat de la seva professió, però en cap cas per a *regular-la*, atès que aquesta regulació només pot establir-se per una norma amb rang de Llei; del que s'infereix que el Comunicat/Declaració –si més no la declaració més assertiva sobre algunes competències dels dentistes–, podria contravenir els articles 2 y 5 de la Ley 2/1974, de Colegios Profesionales, en connexió amb els articles 36 y 53 de la Constitució, segons la interpretació que se sustenta en la llunyana però no rebutada sentència del Tribunal Constitucional 93/92, d'11 de juny de 1992, que indica:

La función de ordenar la profesión que contempla con carácter general el art. 3 de la Ley de Colegios Profesionales, al socaire del art. 36 C.E., solamente puede ser ejercida dentro de los límites marcados por las atribuciones otorgadas por la Ley, las cuales deben ser objeto de una interpretación estricta. La razón estriba en que, como indicamos en la STC 83/1984, fundamento jurídico 3.4, las regulaciones que limitan la libertad de quienes desarrollan actividades profesionales y empresariales no dependen del arbitrio de las autoridades o corporaciones administrativas.

2.- L'aplicació en el present cas del Real Decreto 1015/2009, de 19 de juny, pel que es regula la disponibilitat de medicaments en situacions especials, per a justificar la indicació *off-label* de determinats tractaments per part dels dentistes, té, en opinió del Lletrat que subscriu, certs riscos en la seva invocació, atès que els tractaments *off-label* poden ser indicats quan no es tinguin alternatives terapèutiques per al pacient, però la disposició reglamentària, i el seu article 13 en particular, estan pensats en el marc de la medicina curativa o assistencial, però no en el marc de l'anomenada medicina satisfactiva, en el perímetre de la qual s'inclouen als actes de finalitat merament estètica.

A més, hem de tenir en compte que per a la utilització de medicaments o productes sanitaris *off-label*, la norma esmentada fixa encertadament diversos requisits –un cop derogada l'autorització prèvia- com la informació al pacient, el seu consentiment, l'anotació específica a la historia clínica, l'existència d'una certa evidència científica, tenir documentades directrius, guies clíniques i protocols específics, o notificar efectes adversos.

Per tant, fora dels medicaments autoritzats amb Toxina Botulínica tipus A per a finalitats estètiques, caldrà tenir cura i atenció en una estricta aplicació dels tractaments *off-label* com a darrera alternativa terapèutica.

3.- Finalment, remarquem també que cal estar a les normes de cada comunitat autònoma pel que fa als requisits a complir per a realitzar tractaments amb Toxina Botulínica per part dels professionals (avaluació i/o acreditació de la seva capacitat i experiència) i dels centres sanitaris (equipament o instrumentació adequada).

Aquesta és la meva opinió respecte a l'assumpte plantejat, i que sotmeto gustosament a qualsevol altre millor fundada.

Barcelona, 2 d'agost de 2023

Ignasi Pidevall i Borrell
Director Assessoria Jurídica